

- [1]
- [2]
- [3]
- [4]
- [5]
- [6]

Ekologický právní servis v roce **2002**

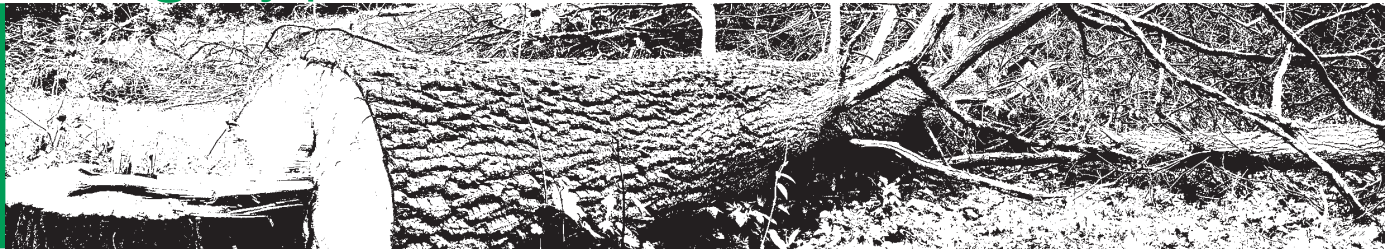
[7]

Sedm let působení ve prospěch práv občanů

Ekologický právní servis v roce **2002**

[7]

Sedm let působení ve prospěch práv občanů

[4]

Sedm let působení EPS —sedm pádných důvodů pro naši existenci

aneb

Své úspěchy
známe sami,
naše nezdary
zná veřejnost

1 pád:**Co je Ekologický právní servis ?**

- Nevládní, nekomerční a apolitická organizace právníků a studentů práv.
- Hájící práva občanů a životního prostředí v České republice právní cestou.
- Ovlivňující pozitivně navrhovanou legislativu, právníckou komunitu a studenty práv.

2. pád:**Čeho se snaží Ekologický právní servis dosáhnout ?**

- Demokratického, spravedlivého a otevřeného rozhodování státních orgánů především v oblasti ochrany životního prostředí.
- Lepšího přístupu občanů k soudům při právní ochraně veřejných zájmů.
- Snadného a rychlého přístupu občanů k informacím.
- Prospěšnosti nové legislativy pro občany a ne pro úzké zájmové lobby.
- Vyššího právního vědomí veřejnosti, informování o rizicích spojených s aktivitami nadnárodních společností.
- Zapojení studentů právnických fakult do obecně prospěšných aktivit.
- Otevření diskuse o bolestivých tématech právní ochrany veřejných zájmů, jejich postupného řešení.

3. pád:**Čemu se Ekologický právní servis věnuje ?**

- Bezplatné právní pomoci veřejnosti v ochraně životního prostředí, prosazování precedentálních výkladů.

- Tvorbě a připomínkování legislativních návrhů, kampaním za prosazení kvalitní legislativy.
- Vzdělávacím a osvětovým aktivitám — tréninkům, vydávání příruček o uplatňování práva a případových studií a podobně.
- Vzdělávání studentů právnických fakult a jejich zapojování do neziskových aktivit formou pořádání týdenních Škol lidských práv, stáží v EPS a v zahraničí.
- Spolupráci a komunikaci s právníky z jiných profesí a oborů i světadílů — přípravou Public interest law konference, účastí na konferencích, členstvím v síti E-LAW a dalších mezinárodních strukturách.

4. pád:

Co jsme dokázali v roce 2002?

- Rozsáhlou odbornou a mediální kampaní jsme přispěli k zamítnutí návrhu zákona o správním řízení, který představoval asi nejdrastičtější omezení práv občanů ve vztahu k úřadům od roku 1989.
- Třikrát ministerstvo životního prostředí a jednou Úřad veřejného ochránce práv potvrdily nezákonnosti při povolování osmnáctijamkového golfového hřiště na Hluboké nad Vltavou. Úspěšně jsme zasáhli na ochranu práv občanských sdružení v Českých Budějovicích, když Ministerstvo přisvědčilo naší argumentaci a uložilo okresnímu úřadu, aby přestal nezákonně vylučovat tato sdružení ze správních řízení.
- V kauze NEMAK potvrdil námi rozporované nezákonnosti Úřad veřejného ochránce práv a dvakrát Krajský soud v Ústí nad Labem. Kauzu jsme úspěšně medializovali, připravujeme unikátní výstavu fotografií známého dokumentátora libkovické tragedie, fotografa Ibry Ibrahimoviče „Příběh sedláka Rajtera“. Na základě našich výtek navštívili zástupci Evropské banky pro obnovu a rozvoj Českou republiku, kde se setkali se zástupcem EPS, aby je osobně seznámil s projektem společnosti NEMAK.
- Ombudsman a ministerstvo životního prostředí potvrdili námi namítané nezákonnosti jednání Povodí Moravy při opětovném zvýšení hladiny vodní nádrže Nové Mlýny.
- Pomohli jsme občanům obce Brumov-Bylnice zabránit vybudování provozu tavního hliníku v centru obce.

- Krajský soud Ostrava na základě naší žaloby vydal precedentální rozhodnutí v oblasti práva na informace.
- Zvítězili jsme u Krajského soudu v Ostravě ve sporu na ochranu dobrého jména sdružení Beskydčan, které se dlouhodobě zabývá ochranou přírody Beskyd.
- Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci projevila zájem o zřízení zvláštního předmětu „Účast veřejnosti při ochraně veřejného zájmu a lidských práv“, kde bychom působili jako přednášející.
- Dosáhli jsme precedentního rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, který v kauze povolení kácení v Boubínském pralesi potvrdil výklad umožňující širší účast veřejnosti na rozhodování.
- Uskutečnili jsme úspěšně čtvrtý ročník Školy lidských práv.
- Nechali jsme z prostředků EPS pro naše klienty vypracovat několik nezávislých expertíz. Vydali jsme samostatně více než 25 tiskových zpráv a podíleli jsme se na tvorbě dalších několika desítek tiskových zpráv organizací, kterým poskytujeme právní servis. Média informovala cca 400krát o případech EPS a o činnosti organizace jako takové.
- Od EPS se v roce 2002 úspěšně oddělily programy ochrany lidských práv (Poradna pro ženy v tísní, Centrum pro právní ochranu dětí, Občanské právní hlídky), čímž vznikla naše partnerská organizace Liga lidských práv. S touto organizací i nadále úzce spolupracujeme na rozvoji práva veřejného zájmu v České republice, a to v rámci společné platformy Public Interest Law Association (PILA).

5. pád:

Staň se členem společnosti „Právníci proti bezpráví“!

Jsou Vám cíle Ekologického právního servisu sympatické? Členstvím ve společnosti „Právníci proti bezpráví“ můžete podpořit naši organizaci morálně či finančně.

Stačí kontaktovat Ing. Petru Jarošovou na adrese:

Bratislavská 31, 602 00 Brno, telefon 545 575 229, e-mail brno@eps.cz

6. pád:

O čem jsou případy Ekologického právního servisu?

- O právu občanů na příznivé životní prostředí a o lidech, jimž pomáháme bránit se důsledkům průmyslových a dopravních zátěží, které přináší moderní civilizace.
- O ekologicky šetrné dopravě, o vlivu nových dopravních staveb na životní prostředí a především o bezohledné snaze dopravní lobby vést průtahy dálnic zvláště chráněnými územími.
- O nepromyšleném umísťování nových průmyslových zón do blízkosti měst a vesnic a o místních lidech, jimž pomáháme čelit mocným nadnárodním společnostem.
- O chráněných územích, devastovaných neuváženým kácením, povolováním nejrůznějších staveb a činností a o sdruženích, která je chrání.
- O korupci, klientelismu a zneužívání pravomoci veřejných činitelů, o plýtvání penězi daňových poplatníků a o ničení společného přírodního a kulturního dědictví pro okamžitý zisk několika zbohatlíků.
- O snaze nabourat uzavřenost úřadů a právního systému a pomoci touto cestou aktivním občanům a nevládním organizacím podílet se na správě věcí, které se týkají všech.

7. pád:

S kým při naší práci spolupracujeme?

- V EPS pracuje deset stálých zaměstnanců, z toho sedm právníků. Pomáhají nám také dobrovolníci – studenti právnické fakulty Masarykovy university v Brně. Máme kanceláře v Brně a v Táboře a společně s Ligou lidských práv využíváme kancelářské prostory v Praze.
- Naším hlavním nevládním partnerem je Liga lidských práv, která byla původně součástí EPS a vznikla oddělením lidskoprávního programu EPS právě v roce 2002. Liga je rovněž právnická organizace, zabývá se ochranou dětí, obětí domácího násilí a obětí zneužívání práv ze strany policie.

Společně s Ligou jsme založili Asociaci práva veřejného zájmu (Public Interest Law Association – PILA), v rámci níž realizujeme práci se studenty právnických fakult a s dalšími právníky, prosazujeme legislativní návrhy, vydáváme zpravodaj VIA IURIS a podobně.

- Spolupracujeme s dalšími nevládními organizacemi, a to zejména při řešení konkrétních případů. K našim tradičním parterům patří Hnutí DUHA (kácení v Národním parku Šumava), Děti Země (dálnice D8 v CHKO České středohoří), Greenpeace a Arnika (Spolana), Beskydčan (golfové hřiště v Beskydech), Calla (golfové hřiště v zámeckém parku Hluboká n. Vltavou), Ochrana vod (necitlivé regulace řek na Severní Moravě). Při legislativních aktivitách spolupracujeme často s dalšími ekologickými právníky, zejména s Ateliérem pro životní prostředí.
- Jsme členy mezinárodní sítě ekologických právníků E-Law, Environmental Law Alliance Worldwide, spolupracujeme s Nizozemskou organizací Millieukontakt Oost-Europa, s našimi kolegy z Visegrádských zemí a podobně.

[10]

Bezplatná právní pomoc ve věcech životního prostředí

aneb

Žádný právní případ
není zbytečný –
vždycky může sloužit
jako odstrašující
příklad

Program „Právo na příznivé životní prostředí“

Program má za cíl poskytovat právní pomoc obyvatelům určité lokality či obcím v případech plánovaných či již probíhajících záměrů, které poškozují jejich přirozené životní prostředí, nebo je jiným závažným způsobem obtěžují. Součástí programu je Poradna, která poskytuje občanům, nevládním organizacím i dalším subjektům konzultační a poradenskou pomoc prostřednictvím jednorázových telefonických, emailových a písemných konzultací, zasíláním vzorů podání, informačních materiálů a podobně. Během roku 2002 Poradna zodpověděla přibližně 400 dotazů.

V roce 2002 jsme mimo jiné:

- ➔ Pomohli občanům obce **Velký Karlov** zabránit výstavbě velkochovu drůbeže pro 200.000 kusů kuřat. Zabránili jsme tím jednak výraznému zhoršení životního prostředí v místě a jednak nepřijatelnému týrání zvířat.
- ➔ Jihomoravské obci **Dolní Dubňany** pomáhali v jejím boji proti záměru na vybudování velkokapacitního vepřína v blízkosti obytné části obce.
- ➔ Podnikli první právní kroky v kauze úniku několika tisíc tun vysoce nebezpečných chemických látek z chemického závodu **Spolana** v průběhu loňských povodní a vysoce nezodpovědného jednání managementu firmy. Společnost totiž po katastrofě tajila informace a následky úniku nebezpečných látek bagatelizovala.
- ➔ Pro místní aktivisty ve **Znojmě** bojující proti neúnosnému hluku ze silničního průtahu městem jsme sepsali rozsáhlou stížnost k okresnímu hygienikovi a odvolání proti nezpřístupňování informací ke krajskému hygienikovi.
- ➔ Občanům městské části **Brno – Slatina** pomáhali čelit plánované výstavbě skladu toxických látek v blízkosti obce.

- V **Liberci** spolupracovali s občany kteří jsou obtěžováni hlukem v důsledku masivního převedení dopravy do původně jednosměrné ulice; rozhodnutí úřadu jsme napadli, v současné době se přezkoumává.
- V **Ústí nad Labem** jsme se podíleli na přípravě odvolání a žalob ve věci nového provozu v areálu firmy Spolchemie — tento provoz nevyhovuje požadavkům na bezpečnost.
- Ve **Zlíně** jsme se odvolali proti povolení stavby parkoviště uvnitř památkové zóny, odvolací orgán uznal naše námítky jako opodstatněné.
- V **Brně, Tišnově a Blansku** spolupracovali s místními občany, kteří ve správních řízeních připomínají záměry staveb supermarketů; v Brně jsme podali žalobu ve věci územního rozhodnutí o supermarketu Carrefour (v řízení bylo nezákonně opomenuto občanské sdružení a nebylo mu umožněno vykonávat práva účastníka řízení).
- V **Myslicích, Dobré Vodě u Pacova a Velké Veleni** radili místním občanům, jak hájit své zájmy v řízeních týkajících se velkých zemědělských provozů, způsobilych podstatně snížit kvalitu bydlení v okolí
- V **Letovicích** pomáhali občanům dlouhodobě obtěžovaným prachem z provozu sousední firmy
- V mnoha případech poskytovali občanům poradenství při zakládání občanského sdružení a základní informace o právech a možnostech sdružení v řízeních podle různých zákonů.

Program „Doprava“

Program přispívá k rozvoji ekologicky šetrné dopravy formou snižování negativního vlivu nových dopravních staveb na životní prostředí. Ty byly — mnohdy už před desítkami let — naplánovány tak, že za

cenou diskutabilní úspory prostředků zničí nenahraditelné přírodní hodnoty. Jde o chráněná území a ekologicky cenné lokality, které mají být po našem vstupu do Evropské unie součástí sítě chráněných území NATURA 2000. Program čelí neblahému trendu umísťování dopravních staveb do krajiny v rozporu se zákonem a bez účasti veřejnosti.

- ➔ **Dálnice D8 má protnout Chráněnou krajinnou oblast České středohoří** po povrchu, přičemž k záchraně území stačí vést trasu alespoň místy podzemním tunelem.
  - V případě jsme podali během uplynulých osmnácti měsíců přes jeden tisíc (!) právních podání, účastníme se více než šedesáti správních řízení.
  - Ačkoliv studie, kterou provedl na naše náklady expert Českého vysokého učení technického (a jejíž závěry byly v rámci oponentního řízení potvrzeny dalšími čtyřmi experty) potvrdila, že dálnice D8 vážně poškodí unikátní charakter krajiny Českého středohoří a je tedy navržena v rozporu se zákonem o ochraně přírody a krajiny, ministr životního prostředí se bohužel staví k celé záležitosti vyhýbavě a odmítá tunelovou variantu účinně podpořit.
- ➔ **Rovněž dálnice D11 má překřížit národní přírodní rezervaci Libický luh** přímo terénem namísto po estakádě, která by tento unikátní pozůstatek polabské lužní krajiny umožnila uchovat.
  - V řízení nám dal Městský soud v Praze za pravdu a zrušil nezákonný postup Okresního úřadu v Nymburce.
  - Rozhodnutí soudu v této věci má charakter precedentu ve výkladu zákona o ochraně přírody a krajiny. Soudy řeší dalších pět žalob, které ve věci výstavby dálnice D11 EPS na úředníky okresu podal.
- ➔ **Nepromyšlený plán splavnění Labe do Pardubic ohrožuje jeden z mála zachovaných koutů přírody v této části Polabí, Slavíkovy ostrovy u Přelouče.**
  - Za výstavbou kanálu stojí pouze úzký ekonomický zájem několika firem, které chtějí vybudovat v Pardubicích přístav, ačkoliv region může být na labskou vodní cestu dobře napojen přes stávající dvacet kilometrů vzdálený přístav Chvaletice.

- Splavnění má být jedním z kroků k uskutečnění megalomanského projektu vybudování kanálu Dunaj – Odra – Labe. EPS se v roce 2002 podařilo zabránit udělení výjimky na výstavbu, inicioval dopis nejvýznamnějších nevládních organizací ministru životního prostředí, účastní se přípravy regionálního územního plánu atp.

Program „Trade and environment“

Podobně jako velké mezinárodní nevládní organizace, stejně tak i Ekologický právní servis reflektuje dramatický společenský vývoj související s globalizačními procesy. V rámci tohoto širokého tématu se EPS zaměřil především na problematiku působení nadnárodních společností u nás. V případě České republiky je toto téma o to palčivější, že jde o zemi se slabou ekonomikou podléhající o to snáze globalizačním trendům. Dochází k úzkému propojování zájmů politických elit se zájmy nadnárodních společností. Výsledkem je časté nerespektování práva, poškozování životního prostředí a zasahování do lidských práv při prosazování soukromých zájmů státem. Podporovány jsou velké investice na úkor drobných podnikatelů a komunit .

Právníci programu pomáhají občanům a komunitám, které jsou postihovány investičními záměry velkých obchodních společností. Sledují a analyzují propojování státní správy se soukromými subjekty. Vedle právní práce se program věnuje také osvětové činnosti za použití alternativních forem komunikace.

- ➔ Nadnárodní společnost **NEMAK** přišla do České republiky s úmyslem vyrábět zde hliníkové hlavy do motorů. Pro svou investici si vyhlédla město Plzeň. Výroba hliníkových komponentů je však spojena s zdravotními a environmentálními riziky. Proti záměru společnosti se proto zdvihl velký odpor občanů a ministerstva životního prostředí. NEMAK v Plzni neuspěl a odešel proto do Severních Čech.
- Tentokrát však vláda vydala zvláštní usnesení, kterým donutila ministerstvo životního prostředí k poslušnosti. Současně přiznala společnosti NEMAK mimořádné investiční pobídky.

Severní Čechy jsou ekologicky nejhůře postiženým místem v Evropě – hydří je povrchové doly, chemický průmysl, uhelné elektrárny. Společnost NEMAK si pro svou hliníkárnou vybrala poslední zachovalou zemědělskou oblast u obce Havraň, přestože v této oblasti byla vyčleněna pro podobné projekty průmyslová zóna na pozemcích nedalekých zbouraných vesnic.

- Občané obce Havraň se v čele se soukromým zemědělcem Janem Rajterem projektu postavili na odpor.
- Jan Rajter se obrátil na EPS o pomoc.
- V případě jsme podali více než 100 právních podání, včetně ústavních stížností, stížností k ombudsmanovi. Místním jsme pomohli sestavit návrh na konání místního referenda. Obrátili jsme se na Evropskou banku pro obnovu a rozvoj, která má projekt financovat, stejně jako na vedení Ford Motor Company, která je spoluvlastníkem společnosti NEMAK. Přes dílčí úspěchy, jako je dvojitý vítězství u Krajského soudu v Ústí n. Labem a stanovisko ombudsmana, který potvrdil všechny naše námitky, se nám doposud nepodařilo záměr zastavit.
- Referendum bylo nelegálně zastaveno, úřady obcházejí zákony ve prospěch investora, soudy se vyhýbají rozhodnutím ve věci. Oceněním našich právních kvalit je krok vládního zmocněnce pro severozápadní Čechy, který na EPS najal renomovanou advokátní kancelář JUDr. Tomáše Sokola.
- O případu NEMAK vyšlo kolem 130 článků, kauza se několikrát objevila v hlavních zprávách České televize a dalších publicistických pořadech. Osvětové aktivity reprezentuje především **fotografická výstava „Příběh sedláka Jana Rajtera“**.
- Jádrem výstavy je 30 černobílých velkoformátových fotografií, doplněných o informace o příběhu rodiny Rajterů a popisem kauzy Nemark se všemi sociálními, právními a politickými souvislostmi.
- Výstavu doplňuje **informační server** www.sedlakjan.cz, ale například i speciální medaile na téma „životní prostředí versus průmyslové technologie“ známého tvůrce replik starých mincí Petra Souška, která bude použita jako reprezentační předmět a bude určena také k prodeji.

Jan Rajter. Foto: Ibra Ibrahimovič.

- ➔ Na území obce **Nošovice**, která leží jen kilometr od hranic Chráněné krajinné oblasti Beskydy, vláda podpořila vybudování 270 ha strategické průmyslové zóny. Na nemalé části pozemků zde však hospodáří zemědělské družstvo, které zaměstnává až 150 lidí. Družstvo vlastní pozemky, bez jejichž získání zóna nemůže být vůbec vybudována.
  - Proto se představitelé Moravskoslezského kraje, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR společně s CzechInvestem snaží na zbylé vlastníky pozemků všemožně tlačit, aby prodali.
  - EPS situaci v oblasti strategických průmyslových zón monitoruje, a proto mohl nabídnout Nošovickým právní poradenství, díky kterému se utvrdilo jejich přesvědčení přes různé výhrůžky a urážky vytrvat a své pozemky neprodat.

- ➔ Město **Brumov-Bylnice** leží v srdci CHKO Bílé Karpaty (biosferická rezervace UNESCO). Koncem roku 2001 sem společnost A.H.B. s.r.o. přišla se záměrem umístit ekologicky náročný provoz tavírný hliníku. Provoz se měl do Brumova-Bylnice přesunout z Německa.
  - Představitelé města byli společně s místními občanskými sdruženími zásadně proti provozu tavírný.
  - EPS místním pomohlo v procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), který byl na sklonku roku 2002 ukončen negativním stanoviskem MŽP k záměru, čímž bylo výstavbě továrny fakticky zabráněno.
  - EPS dále spolupracoval s místní samosprávou na změně územního plánu, k němuž město přistoupilo ve snaze do budoucna vyloučit z Brumova-Bylnice výstavbu průmyslových provozů nejvíce zatěžujících zdraví obyvatel a životní prostředí.

- ➔ V České republice i v zemích EU je značka BIO vyhrazena pro produkty ekologického zemědělství. **Společnost Danone** využila neúplné právní úpravy ekologického zemědělství a začala na konci devadesátých let vyrábět jogurty označené jako „BIO“. Státní orgány byly bezradné.
  - Právníci EPS však využili soukromoprávní ochrany spotřebitelů v rámci úpravy nekalé soutěže a společnost Danone zažalovali. V roce 2002 konečně proběhla první stání před soudem.

Program „Zvláště chráněná území“

Cílem programu je ochrana nejceněnějších částí české přírody – národních parků, chráněných oblastí, rezervací, ale i oficiálně nevyhlášených, ale přírodně cenných území České republiky. Ochrana před bezohledným vydáváním výjimek, souhlasů a povolení ke komerčnímu využívání přírodních zdrojů, výstavbou megalomanských rekreačních zařízení a podobnými destruktivními aktivitami. Jde nám o to, aby se vždy zodpovědně a na základě dostatečných a objektivních podkladů zvažovaly zájmy ochrany životního prostředí a zájmy jiné (ekonomické, sociální) a aby se překonal stav, kdy je ekonomickým argumentům automaticky dáována větší váha.

- ➔ Od roku 1999 se EPS účastní správních řízení o povolení projektu osmnáctijamkového golfového hřiště v anglickém parku pod zámek **Hluboká nad Vltavou**, který představuje podle odborníků „území nezaměnitelné estetické hodnoty“. Projekt může při změně hydrologických a biologických podmínek přírodní park s šedesáti zvláště chráněnými stromy a celou řadou ohrožených živočichů vážně ohrozit.
- Celá kauza se stala doslova učebnicí nezákonností, korupce, lokálního klientelismu a politického ovlivňování činnosti státní správy. Místní ekologické iniciativy dokonce sestavily diagram vzájemných vztahů mezi jednotlivými aktéry – podnikateli, úředníky a politiky, kteří porušují zákony i etická pravidla, aby investor dosáhl svého.
- Nezákonnosti namítané EPS potvrdilo třikrát Ministerstvo životního prostředí ČR a jednou Úřad veřejného ochránce práv (ombudsmana), který prohlásil, že „celé řízení je v rozporu se základními principy demokratického právního státu i dobré správy a rovná se účelovému obcházení zákona“. Ombudsman ostře kritizoval činnost Městského, Okresního i Krajského úřadu a označil je za viníky protiprávního stavu. Právní nihilismus hlubockých šel přesto tak daleko, že si radnice nakonec hřiště „povolila“ tajně (a tudíž nezákonně), aniž informovala účastníky řízení.

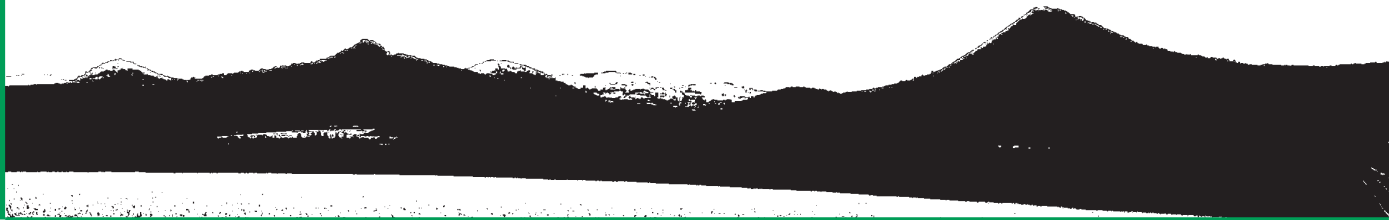
- ➔ Naději do vlekoucí se kauzy zatopených ostrovů na přehradní nádrži Nové Mlýny, rozkládající se pod Chráněnou krajinnou oblastí Pálava, vnesla intervence Úřadu veřejného ochránce práv (ombudsmana). Ten na náš podnět případ v roce 2002 přezkoumal a došel k názoru, že zatopením šedesáti hektarů lužního lesa, který byl nově obnoven na náklady daňových poplatníků, byl porušen zákon.
- Nyní úřad usiluje o faktické vyřešení problému. Jednak se obrátil na českou vládu a vyzval ji, aby „válku“ mezi ministerstvem životního prostředí a ministerstvem zemědělství vyřešila z moci své autority a jednak byl iniciován vznik komise, která by byla složena ze zástupců všech zainteresovaných stran a která by vyšetřila pozadí případu a našla jeho řešení.
- V přísně chráněných unikátních pralesovitých smrčínách tzv. prvních zón národního parku **Šumava** se loni i přes nesouhlas vědců opět kácely kůrovcem napadené stromy. Dále se šíří holiny, dochází k záhadným krádežím dřeva, ilegálnímu odvážení celých stromů.
- Že nejde o subjektivní názor ekologů potvrdila zpráva prestižního Světového svazu ochrany přírody IUCN ze září 2002 o tom, že Šumava nespĺňuje mezinárodní standardy pro národní parky. Zpráva IUCN současně doporučuje v nejcennějších částech národního parku proti kůrovci nezasahovat.
- EPS se účastní povolovacích řízení a spolu s Hnutím Duha právně napadá rozhodnutí o kácení. V rámci právních kroků jsme se mimo jiné obrátili stížností na Ústavní soud.
- ➔ Obec **Čeladná** v jedinečném prostředí beskydských hor se má podle plánů firmy Prosper Trading podporovaných vedením obce stát golfovým centrem se sedmadvacetijamkovým hřištěm, největším v ČR. Občanské sdružení Beskydčan se s pomocí právníka EPS účastnilo více než patnácti správních řízení, v nichž se domáhalo především objektivního posouzení vlivu stavby na krajinný ráz (za tím účelem jsme nechali zpracovat odborný posudek) a zejména předložení detailního seznamu používaných chemikálií a jejich vlivů na životní prostředí. Jelikož tyto požadavky nebyly splněny a hřiště bylo povoleno, podal Beskydčan a EPS doposud celkem čtyři správní žaloby. Investor naopak své odpůrce napadl a podal na ně žalobu “na ochranu dobré pověsti”, kterou ale na základě argumentů EPS Krajský soud v Ostravě v celém rozsahu zamítl.

- Beskydčanu jsme pomáhali rovněž při dosažení jednoho z jeho největších dosavadních úspěchů, když po mnoha letech a řadě správních řízení ministr životního prostředí konečně neudělil výjimku pro provoz nelegální sjezdovky na nejvyšší hoře Beskyd – **Lysé hoře**. S nástupem používání moderní techniky (sněžná vozidla, rolba) se totiž podstatně zvýšily negativní vlivy sjezdovky na prostředí první zóny Chráněné krajinné oblasti Beskydy a tak bylo třeba erozi půdy v nejcennější části Beskyd zabránit právní cestou.
- Znojemská radnice prosazuje záměr vybudovat v bezprostřední blízkosti **barokního kláštera v Louce u Znojma** městské koupaliště – aquapark. Místní Okrašlovací spolek poukazyval na nevhodnost umístění stavby, na nedostatečné posouzení kulturní hodnoty památky a dále na podjatost pracovníků stavebního úřadu rozhodujících o věci, na niž má město jako jejich zaměstnavatel značný ekonomický i politický zájem. Po odvolání EPS bylo zrušeno stavební povolení pro stavbu; bohužel téměř současně město zbouralo památkově chráněnou zeď. Případem se bude zabývat policie i správní soud.
- Občanům obce **Provodov** jsme poskytovali intenzivní právní pomoc v jejich snaze zabránit barbarskému plánu společnosti Jihomoravská energetika vést až třicet metrů vysoké vysokonapěťové elektrické vedení napříč barokním poutním místem Provodov, přírodně a esteticky nejcennější částí Vizovických vrchů a Chráněnou krajinnou oblastí Bílé Karpaty.

[20]

Legislativní aktivity EPS

aneb

Ten, kdo miluje
klobásy a ctí
zákony, by nikdy
neměl být při tom,
když vznikají.

Cílem legislativních aktivit EPS je eliminace nedemokratických a diskriminačních ustanovení v navrhované legislativě a odstraňování odborných nesmyslů z klíčových zákonů. Jde nám o prosazování takové podoby právní úpravy rozhodovacích procesů, týkajících se ochrany životního prostředí a dalších veřejných zájmů, která umožňuje efektivní kontrolu výkonu státní moci občanskou veřejností a zajišťuje demokratické, spravedlivé a otevřené rozhodování.

Při prosazování našich připomínek a návrhů úzce spolupracujeme s Ligou lidských práv v rámci společné platformy Public Interest Law Association.

- Na jaře 2002 se EPS ve spolupráci s dalšími partnery podařilo výraznou měrou přispět k zamítnutí **zákona o správním řízení (správního řádu) z pera ministerstva vnitra**, který – kromě svých dalších chyb – byl koncipován jako nástroj k omezení práv účastníků správních řízení a k posílení pravomocí úřadů na úkor občanů.
- V průběhu procesu jeho projednávání jsme jej mnohokrát rozsáhle připomínkovali, podařilo se nám rovněž prosadit toto téma do českých médií a získat podporu dalších subjektů.
  - Poté, co v dubnu 2002 mimo jiné i na základě našich argumentů sněmovna odmítla další Grossův legislativní trik – začlenit zamítnutý zákon do návrhu doprovodného zákona – proběhly parlamentní volby. Nebylo pochyb, že ihned po volbách ministerstvo vnitra návrh pošle v nepříliš změněné podobě do sněmovny znovu. Tak se i stalo.
  - Kromě opětovného zpracování detailních připomínek k vládnímu návrhu se EPS v tomto „novém kole“ aktivně podílel i na zpracování alternativy k vládnímu návrhu – novelty stávajícího zákona o správním řízení. Návrh, který řeší nejpodstatnější nedostatky platné právní úpravy, ale zachovává jeho přehlednou a úřadům známou strukturu a rozsah i stále vyhovující základní zásady, předložili tři poslanci. Do legislativního procesu byly oba návrhy předloženy téměř současně a zatím v něm oba zůstávají.
  - Pokračujeme v hledání spojenců k pro naše pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu i k poslanecké novele. Vládní návrh nečelí jen kritice občanských sdružení, ale i řady pracovníků správních úřadů, kteří by jej měli používat „profesionálně“ a kteří jej považují za zbytečně komplikovaný a nesrozumitelný.

-
- Na podzim 2002 jsme uzavřeli malý, ale náročný projekt, jehož cílem bylo pokusit se o zapojení českých nevládních organizací do diskuse o návrhu připravovaného **Kodexu životního prostředí**. Kodex připravuje Ústav pro ekopolitiku na objednávku Ministerstva životního prostředí ČR ve spolupráci s holandskou nadací One Europe.
  - Právě fakt, že nedošlo k připomínkování návrhu ze strany ekologických organizací, byl jednou z příčin nedostatečného propojení návrhu s praxí ochrany životního prostředí a tedy nižší kvality materiálu. Na projektu jsme se podíleli spolu s organizací Ateliér pro životní prostředí.
  - Spolu s organizací Greenpeace ČR jsme připomínkovali vládní návrh **zákona o nakládání s geneticky modifikovanými organismy**, do něhož se nám podařilo prosadit širokou možnost veřejnosti účastnit se správních řízení o souhlasu s jednotlivými způsoby nakládání s GMO.
  - Opakovaně jsme rovněž připomínkovali dlouho připravovanou novelu **zákona o ochraně přírody a krajiny**, která ovšem nakonec byla vládě předložena v natolik omezené variantě, že většina námi připomínkovaných ustanovení byla vypuštěna. Tento pro účast veřejnosti klíčový zákon se i v roce 2002 snažili poslanci nepřátelští k tomuto institutu v poslanecké sněmovně novelizovat, i v důsledku naší okamžité reakce však nebyli úspěšní.
  - V roce 2002 pokračovala naše účast na kampani Hnutí DUHA proti návrhu nového zákona o **Národním parku Šumava**. Hrozilo, že při přijímání nového zákona dojde k citelnému zmenšení rozlohy národního parku, což by přivítali budovatelé mamutích rekreačních center a také dřevařské společnosti. EPS pomohl Hnutí DUHA a dalším nevládním organizacím sestavit vlastní verzi návrhu zákona. Ta kromě zachování rozlohy národního parku obsahovala oddělení státní správy v parku (vydávání povolení) od hospodaření v lesích. Ve společném výkonu těchto dvou pravomocí totiž spatřují nevládní organizace jednu z příčin nesmyslných zásahů proti kůrovci. Návrh nevládních organizací měl rovněž přinést posílení nezávislosti Rady národního parku, která se měla stát místem pro střetávání názorů obcí, odborníků, podnikatelů, nevládních organizací a státních úřadů a pro formulování společných názorů důležitých pro vyvážený rozvoj národního parku. Poslanecká sněmovna nakonec oba návrhy zákona ve druhém čtení zamítla.

- Nový **zákon o soudním řízení správním** schválený na jaře roku 2002 zavádí pojem tzv. žaloby ve veřejném zájmu. Prozatím ji může podávat pouze Nejvyšší státní zástupce. Při schvalování zákona jsme se pokusili dosáhnout toho, aby žalobu ve veřejném zájmu mohly podávat také nevládní organizace pracující na úseku ochrany památek a životního prostředí. Absolvovali jsme řadu jednání s poslanci a členy Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny, na nichž jsme se snažili tento návrh obhájit. Podařilo se nám přesvědčit některé poslance, aby tyto naše návrhy podali a podpořili, avšak většina Poslanecké sněmovny jejich přijetí odmítla. Proto jsme v naší snaze pokračovali i na půdě Senátu. Ani tady jsme ovšem nebyli úspěšní.
- V roce 2002 zpracovávalo ministerstvo pro místní rozvoj návrh nového **stavebního zákona**, k jehož věcnému záměru jsme se podrobně vyjadřovali v roce předchozím. Některé z našich připomínek byly akceptovány. Platný stavební zákon byl po letních povodních změněn novelou, která mimo jiné na základě nepravdivé argumentace ministra Němce vyloučila možnost účasti veřejnosti z řízení týkajících se obnovy staveb po živelných pohromách. Ačkoliv řada poslanců a posléze i senátorů dala zapravdu naší protiargumentaci, vzhledem k politické citlivosti „povodňové novely“ se nepodařilo vypuštění nesmyslného ustanovení dosáhnout.
- V dubnu 2002 absolvovali dva právníci EPS **studijní cestu do Nizozemí** s cílem shromáždit podklady pro studii o právní úpravě účasti veřejnosti na rozhodování „po Holandsku“, tedy férově, otevřeně a bez nezákonností. Za tím účelem se setkali s Mariusem Aaldersem z univerzity v Amsterdamu, s advokátem pracujícím pro holandské NNO Phon van den Biesenem, s právníkem Mathem Noortmanem z University of Rotterdam a Joostem Ruttemanem, právníkem Provincial Environmental Federation of South Holland. Výsledkem této části stáže je analýza „public participation“ v zemi, která nám může být v této oblasti rozhodně vzorem, použitelná pro legislativní aktivity.

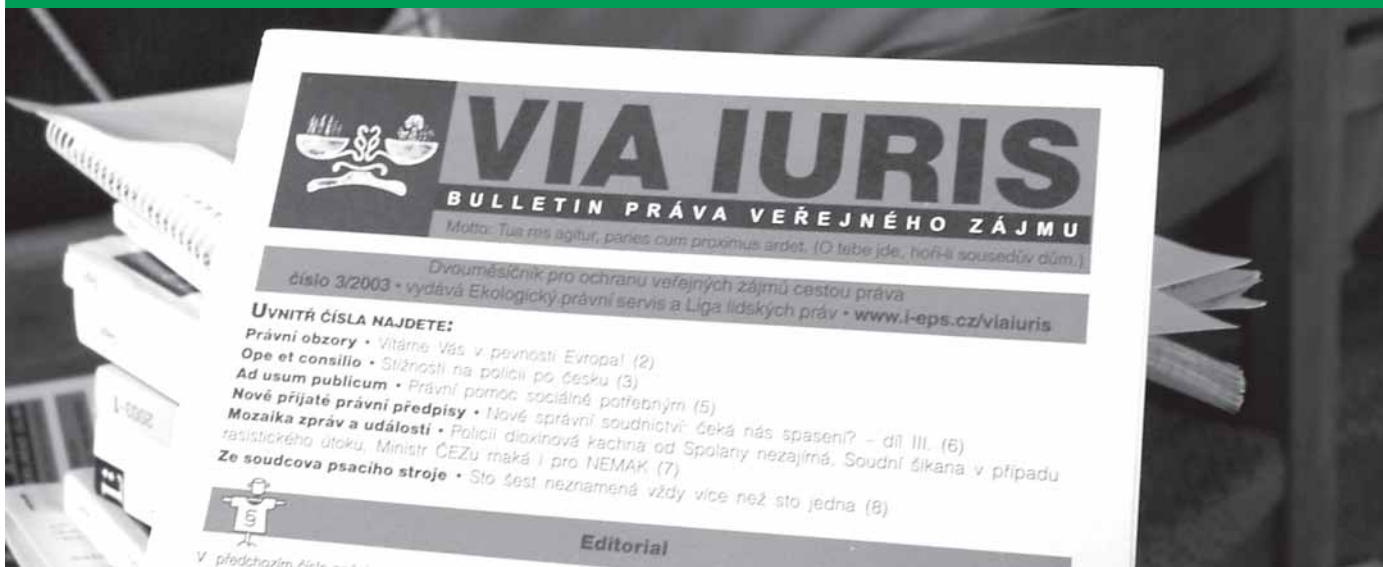
[24]

Rozvoj právní ochrany veřejného zájmu

aneb

Vyřešení problému
spočívá v umění
najít řešitele

Cílem této oblasti je jednak snaha ukázat studentům problémy při právní ochraně veřejných zájmů, které se na fakultách pramálo ventilují — špatné fungování soudů, neschopnost úřadů, korupce a klientelismus. Chceme tím vzbudit nebo posílit zájem studentů o tyto oblasti a přivést alespoň některé z nich k aktivní práci pro neziskový sektor. Pokud bude dostatek nových, mladých právníků, kteří budou ochotni neblahou situaci tak či onak měnit, bude náš cíl naplněn.

Dále chceme v diskusi s našimi kolegy z jiných profesí — soudci, státními zástupci, advokáty, úředníky — poopravit mýtus o tom, že právní ochrana veřejných zájmů je výlučnou záležitostí státu. Chceme rovněž dosáhnout toho, aby právo a právníci mnohem častěji než dnes stáli na straně těch, kdo musí čelit znečišťování nebo jinému poškozování životního prostředí. Pokud se nám podaří rozšířit pohled na právo veřejného zájmu v mysli vlivných domácích právníků, podaří se nám to i v realitě.

Rovněž na aktivitách v této oblasti úzce spolupracujeme s Ligou lidských práv v rámci společné platformy Public Interest Law Association.

→ V září 2002 proběhl v Brně čtvrtý ročník **Školy lidských práv**. Třiadvacet studentů práv z celé republiky mělo možnost nahlédnout za zrcadlo právní reality. Na křídlech hry o povolení supermarketu na místě předměstského parku se přenesli do mýtického městečka Chomoutov, plného úřednického bezpráví a korupce. Účastníci zde dostali možnost jako starosta, investor, soused a ekologický aktivista vychutnat nuance správního řízení, okořeněného o vybrané lahůdky úřednické byrokracie ze skutečných ekologických sporů.

- Studenti si vyzkoušeli roli soudce, státního zástupce a advokáta v soudním řízení o osudu pachatele rasistického trestného činu. Dostali příležitost vyjednávat s úředníky o poskytnutí informací nebo s policisty o propuštění neoprávněně zadržovaných osob. Pokusili jsme se vyvrátit některé mýty o domácím násilí, velmi vysoce hodnocený byl příspěvek o problematice právní ochrany dětí.
- Nechyběly diskuse se zajímavými hosty, jako byla například místopředsedkyně Ústavního soudu JUDr. Eliška Wagnerová a holandský ekologický právník Joost Rutteman, ekologičtí aktivisté Leoš Košťál a Vladimír Burda nebo aktivista zastupující oběti rasistických útoků Jakub Polák.
- Díky pomoci účastníků Školy a vstřícnému postoji vedení Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci se koncem listopadu uskutečnilo pokračovací setkání Školy lidských práv. V programu

vystoupili také dva vyučující fakulty, pracovník Českého červeného kříže a advokát zabývající se případy rasové diskriminace.

- Jeden právník a dva dobrovolníci EPS se zúčastnili Školy lidských práv na Slovensku, kde v rámci programu vystoupili se čtyřmi příspěvky.
- ➔ Vyšlo šest čísel **časopisu pro právo veřejného zájmu VIA IURIS**, který informuje o aktuálních ekologických a lidskoprávních případech, legislativních návrzích a událostech, které ovlivňují právní prosazování veřejných zájmů. On-line verzi VIA IURIS navštívilo téměř 6000 návštěvníků.

fotky ze ŠLP (+AUTOR)

[28]

Zvyšování právního vědomí

aneb

Zkušenost je věc,
kterou obvykle
získáte, když
už je pozdě

V oblasti „vzdělávání“ se snažíme jednak předávat naše znalosti a zkušenosti lidem, kteří se soustavně věnují řešení ekologických problémů právní cestou v místě svého bydliště a jednak informovat širší veřejnost například formou vydávání brožur a případových studií.

- V únoru 2002 se v Táboře v prostorách Jihočeské university uskutečnila každoroční **Jarní škola účasti veřejnosti**. Zúčastnilo se jí 25 lokálních aktivistů z celé České republiky, kteří se zde dozvěděli o tajích českého správního práva a účasti veřejnosti na tvorbě rozhodnutí a rovněž o novém zákoně o posuzování vlivů na životní prostředí. Na pořad dne přišla také oblíbená celodenní hra o povolování supermarketu v mýtickém, všemi úřednickými nešvary prolezlém, městečku Chomoutov.
- V březnu 2002 jsme v prostorách Správy Chráněné krajinné oblasti Český kras v obci Karlštejn vedli seminář v rámci školící akce Hnutí DUHA **Škola občanské iniciativy**. Účastníky jsme seznámili například s principy aplikace zákona o ochraně přírody a krajiny, s fungováním sousedských žalob, novým krajským a obecním uspořádáním, s obsahem nového zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a podobně.
- V březnu 2002 EPS vystoupil právník EPS s přednáškou na téma „Možnosti právní ochrany životního prostředí“ v rámci **programu dalšího vzdělávání učitelů** pořádaném Fakultou humanitních studií Karlovy univerzity v Praze. Kromě informací o uvedené problematice byla přednáška i příležitostí představit přítomným cca šedesáti pedagogům činnost EPS.
- V dubnu 2002 se v Táboře konal **seminář „Výměna zkušeností s tréninkovými aktivitami týkajícími se účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí“**. Účastníky byli aktivisté z Maďarska, Slovinska, Bulharska, Polska a ČR.
- V srpnu 2002 vedl EPS právní seminář na každoročním **lesoochranářském táboře Hnutí DUHA v Beskydech**. Účastníci z řad mladých environmentálních aktivistů byli seznámeni s právními základy

účasti veřejnosti na rozhodovacích procesech, zakládání občanských sdružení a problematikou práva na informace s ohledem na reformu veřejné správy a s ní spojenou změnou některých zákonů.

- ➔ Vydali jsme **dvě případové studie**. První je věnována kauze Danone. Druhá studii o účasti veřejnosti ve správních řízeních a jejím vlivu na kvalitu a délku správních řízení.
- ➔ Ve všech našich aktivitách jsou pro nás velmi užitečné **zahraniční zkušenosti**. V roce 2002 jsme měli možnost intenzivně spolupracovat zejména s holandskými kolegy, a to díky společnému projektu s organizací **Millieukontakt Oost Europa**. Díky našemu členství v mezinárodní síti E-LAW (**Environmental Law Alliance Worldwide**) máme rovněž možnost získávat informace a zkušenosti prakticky z celého světa.
- ➔ Právníci EPS Vítězslav Dohnal a Pavel Černý měli možnost na **třidenním studijním pobytu v Holandsku** shromažďovat informace o právní úpravě účasti veřejnosti a přístupu k soudům.
  - Holandský právník Joost Rutteman se zúčastnil jako přednášející Školy lidských práv.
  - Tým holandských právníků pod vedením Maathe Noortmana z Univerzity v Rotterdamu zpracoval pro potřeby EPS **rešerši právních předpisů, článků a rozhodnutí týkajících se účasti veřejnosti a přístupu k soudům v Nizozemí**.
  - V létě 2002 absolvovala studentka právnické fakulty v americkém Eugene Rachel Warner **studijní pobyt v EPS**, v rámci projektu podpořeného nadací Trust for Mutual Understanding. V brněnské a táborské kanceláři zpracovávala rešerše na téma účast veřejnosti ve správních řízeních, přístupu k soudům, povolování silnic a dálnic a podobně v právu USA.
  - V létě 2002 absolvoval právník EPS Pavel Černý **studijní pobyt na universitě v Eugene**, rovněž v rámci projektu nadace TMU. Jako stážista organizace E-LAW US zároveň pracoval na získávání konkrétních informací k problémům, v nichž je právní systém USA dál než český.
- ➔ Rozsáhlé informace o činnosti EPS na **internetových stránkách www.eps.cz** dostaly nový, technicky dokonalejší kabát. Od nové podoby stránek si slibujeme lepší komunikaci s novináři

[31]

a přehlednější orientaci pro návštěvníky stránek. Další informace o aktivitách EPS najdete také na www.sedlakjan.ecn.cz a www.pilaw.cz.

www.eps.cz

www.sedlakjan.ecn.cz

www.pilaw.cz

[32]

Jak se nás dovoláte?

aneb

Odborník je člověk,
který přijel z jiného
města.

EPS Brno, Bratislavská 31, 602 00 Brno

E-mail: brno@eps.cz

Telefon: 545 575 229

Fax: 545 240 012

V EPS Brno pracují:

Pavel Černý – právník

Pavel Franc – právník

Jiří Nezhyba – právník

Martin Fadrný – právník

Jan Vodák – ekonom

dobrovolníci EPS.

EPS Tábor, Kostnická 1324, 381 00, Tábor

E-mail: tabor@eps.cz

Telefon: 381 256 662

Fax: 381 254 866

V EPS Tábor pracují:

Vítězslav Dohnal – právník

Pavel Doucha – právník

Martin Prokop – právník

Michael Kousal – účast ve správních řízeních

Jana Benešová – administrativní pracovnice

Eva Kozinská – účetní.

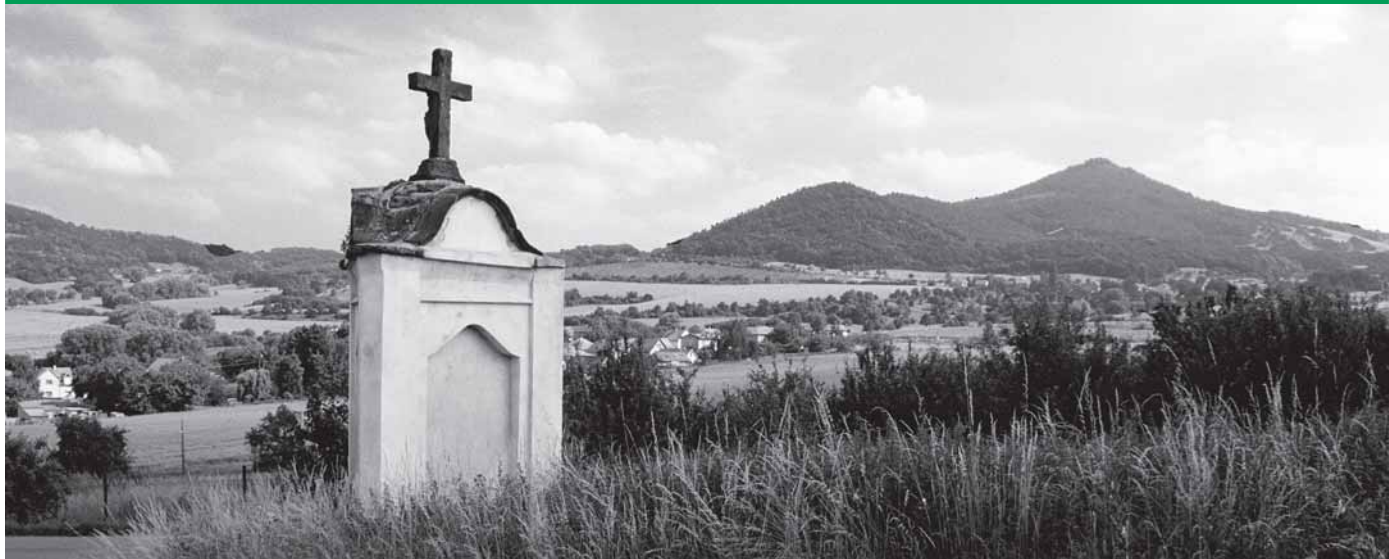
[34]

Kdo nám pomáhal?

aneb

Když jde
do tuhého,
každý se vypaří

Zvláštní dík patří naší kolegyni Ing. Lence Mrázové, která nás dočasně opustila a odešla na mateřskou dovolenou a naší kolegyni z Ligy lidských práv, lobbyistce Ing. et Mgr. Heleně Svatošové, která se rozhodla uplatňovat své schopnosti mimo EPS a Ligu lidských práv.

Gwendolyn Albert
Filip Dienstbier
Dominika Glacová
Jan Haverkamp
Ján Hrubala
Ibra Ibrahimovič
František Korbel
Lubomír Kroupa
Eva Kováčechová
Paul Kosterink
Marta Kozáková
Monika Ladmanová
Vladimír Mikule
Tomáš Mráz
Lukáš Matějka
Stanislav Pazderka
Ladislav Pavlík
Lennart Rem
Jan Sladký
Imre Vozár
Helena Wágnerová

[36]

Jak jsme hospodařili?

aneb

Když se ti zdá, že se
situace zlepšuje,
znamená to, že jsi
něco nepostřehl

Příjmy

[Kč]

vlastní činnost	158 229
<i>dotace z veřejných rozpočtů a rozpočtu EU</i>	
• dotace z rozpočtu PHARE	2 511 351
• Ambasáda Spojených států amerických	97 873
• MATRA program nizozemské vlády	2 093 899
<i>dotace z nadací a občanských sdružení</i>	
• Open Society Fund Praha	1 709 801
• Open Society Institute Budapešť	984 682
• Regional Environmental Centre	24 216
• nadace Partnerství	14 454
• C. S. MOTT Foundation	287 626
• Nadace rozvoje občanské společnosti	91 161
• STEP	15 000
• Open Society institute New York	414 781
• Ashoka	30 108
• TMU	58 493
• E-law US	14 986
dary fyzických a právnických osob	254 698
kretitní úroky	47 386
ostatní (kurzové zisky, prodej drobného majetku)	36 763

celkem příjmy**8 845 505****Výdaje**

[Kč]

kancelářské potřeby a software	390 665
náklady na techniku	742 824
provozní režie	188 488
literatura a periodika	57 856
náklady na komunikaci	607 477
tisk, kopírování, propagace	690 209
úkoly a semináře	160 799
nájem	239 241
cestovné	307 029
právní služby a poplatky	103 663
posudky, expertizy	658 385
mzdové náklady	3 141 182
odvody daňové, sociální a zdravotní	871 364
bankovní poplatky	151 971
ostatní (kurz. ztráty, penále, reprezentace)	29 634
celkem výdaje	8 766 621

hospodářský výsledek: zisk 78 884

© Ekologický právní servis 2003

www.eps.cz

EPS Tábor, Kostnická 1324, 390 01 Tábor

tel.: 381 25 66 62

Fax: 381 25 48 66

e-mail: tabor@ecn.cz

EPS Brno, Bratislavská 31, 602 00, Brno

tel.: 545 575 229

fax: 381 240 012

e-mail: brno@eps.cz

Tento materiál byl vydán Ekologickým právním servisem.

Text: Martin Prokop

Grafická úprava a sazba: Leoš Knotek